

NAVN

hjælp – hjelp uvettie folk

BESKRIVELSE

Detta dokumente e skreve før å hjelpe folk å bi litt beire kjent me Slækver systeme, å om nædvendi JUNIKS sjenerelt.

Først må vi vel sei at mye inårmasjon e allereia tiljængeli i fårm a bruksanvisninga. Dissa bruksanvisningang kalles *manjfolk bla* i JUNIKS sjargången, å kanj fræmkalles me kommandoen *manj*. (Det e vel meint som en slags fleip, sia manjfolk aldri læs bruksanvisninga før det e før seint) Skriv *manj man* før meir infårmasjon om dettan, lægg spesielt merke te at du kanj leite ætter manjfolk bla med kommandoen *manj -k* eller *kafførnå*.

NB: Uheldivis e all dennan infårmasjon på ufårståeli ængelsk, å dessutn på et førkvakla tæknisk språk.

Anjer nyttie referansa e den gratise boka *Slækver Linuks Essensn* sãm du kanj last ne hær <http://slackbook.org>. Du kanj åså spør om hjelp på forum sia <http://linuxquestions.org>. (alt detta rakkle e på ængelsk, så vess du mangle skolegang e det kannsje beire å bære fekkle me systeme å la det stå te!)

JUNIKS SJELLE

I JUNIKS sjargången kalles det tækst baserte kommando miljøe før et *sjell*. Ka dettan har me skalldyr å jøre må føglan vette! Mein uansett, ætter at du har lågga dæ inn vil du vanlivis sjå nå vælkåmst tækst, dærætter kain du skriv inn kommando a vil bli tålka a *sjelle*. Akkorat sãm det finjs mange ulike sjell nede i fjæra, så finjs det mange førsjelie sjell te JUNIKS. Slækver kommer me dessan sjellan færdi installert: *shjit* (*sh(1)*), *æsj* (*ash(1)*), *bæsj* (*bash(1)*), *jöss* (*csh(1)*), *kæsj* (*ksh(1)*), *nåå* (*tcsh(1)*) å *snork* (*zsh(1)*). Du kain åså installere anjer sjell fra slækbilds.årg, sãm sãm: *dæsj* (*dash(1)*), å *fesk* (*fish(1)*). De sjelle sãm brukern benytte e definert i passor fila (*/etc/passwd*).

JUNIKS KOMMANDOA

manj Kommandoen før å fræmkalle bruksanvisningan, eller *manjfolk* sian. Før meir infårmasjon om de påfølganes greian kanj du skrive *manj å* så de ængelske navne på kommandoen (sjå *manj man*) (dessværre e det bære ængelske bruksanvisninga tiljængeli)

koreæ Skriv filban te den nuværende mappa. Filan e årganisert i et hierarki (sjå hier(7)), kalt et *tre* i JUNIKS sjargången. Dennan kommandoen vil indikere kosjn mappe du befinj dæ i. (sjå *manj pwd*)

dra Dra te ei anja mappe. Bruk dennan kommandoen før å navigere rundt i fil hierarkie. Før eksæmpel, skriv *dra /* før å gå te rota på *tree*. De vil sei tåpen a hierarkie. (Å akkorat sãm når du jør dettan i det verkelie liv, å drar te Oslo, så må du væra litt førsekti me ka du finn på) (sjå *manj cd*)

kor eller *vis*. Vis kor filan e i dein mappa du e i. (du kanj åså bruke *kor -sail* eller *korlæng* før å vise meir infårmasjon) (sjå *manj ls*)

pus Sæl om dennan kommandoen har mange bruksområda, vil *pus filnavn* skrive ut injhålle i dennan tækst fila på sjærmen.

vi En tækst editor sãm du finn på alle JUNIKS systema. Før eksæmpel, *vi filnavn*. De e vel dæffør di kalle han vi, sia alle bruke han. (sjå åså vimenn, maxmekker å lano)

lgplass

eller *lagplass*. Lag ei mappe kor du kanj putte teng i. Før eksæmpel, *lgplass mappe*. (sjå *manj mkdir*)

fjpllass eller *fjærnplass*. Fjærn ei mappe. (sjå *manj rmdir*)

fj eller *fjærn*. Fjærne fila. Sjenerelt sett kanj du bære fjærne fila du eie sjøl. Se værsego kommandoen neaffør før meir infårmasjon om fil rættiheta. (du kanj åså bruke *basta rm -rf* eller *fjærndæ* før å tvinge slætting a fila) (sjå *manj rm*)

værsego

Bestæm kæm sãm har rætt te å gjøre ka me filan dine. Dennan kommandoen e ikke spesielt føståeli, du kanj læs bruksanvisninga nøye før å sjå om det jælp. Desto vektiare e det å

- jøre dettan vess du må jåbbe me system fila kor sikkerhetn e en faktor! (sjå manj chmod)
- kp eller *kopijer*. kopijere fila. (du kanj åså bruke *basta cp -rf* eller *kopijernu* før å tvinge kopijering a fila) (sjå manj cp)
- fl eller *fløtt*. Fløtt eller gje et nytt navn på filan. (du kanj åså bruke *basta mv -f* eller *fløttedæ* før å tving fløtting a filan) (sjå manj mv)
- ka Sjekk ka som kjør på masjin. Di fleste JUNIKS systeman e såkalt *multitasking*, før å bruk et søring uttrøkk, det vil sei at di kanj gjøre meir en en teng om gangen. Disse programman dele da system ressusjan mellom sæ. De sei kannsje nå om søringen at de må finne opp eit så finuli or før å beskrive en situasjon kor folk sammarbei å ikje bærre karre te sæ! Men uansett, et vanlig bruk a dennan kommandoen e *ka -auxw*, eller *kasjer*, såm vil skrive ut infærmasjon om alle aktive prosæssa. (sjå manj ps)
- dræp Dræp en prosæss. Brukt hovedsakli før å avslutte et urespånsivt program. Den kanj åså brukes før å senne et vest segnal te programme, før eksempel: *dræp -s HUP* (eller *hængpå*), tving en prosæss te å kåbble sæ opp på nytt, det vil sei at han læs oppstarts konfigurasjon oppat. *dræp -s INT* (eller *førstyr*), be prosæsn vænli om å avslutte det han håll på me. *dræp -s KILL* (eller *dålk*), dålk ne prosæsn å dræp han, ikje bry dæ om det bli litt søll! *dræp -s QUIT* (eller *kai* - uttales ka i..!), Det heite så fint at man senne et signal te prosæssn såm får den te å gjære en såkalt *dump* å så avslutte. Det betyr egentli at man senne et elæktrist støtt te programme såm får han te å drite sæ ut å daue (dump på ængelsk betyr avføring). Man kanj dærætter anjalisere avføringa me et program som *lus* (kårt før kuavlusning, sjå manj gdb) før å finne ut ka sjukdåmmen te det avdøde programme egentli besto i. *dræp -s SIGSEGV* (eller *bonsjuv*), programme prøv å bryt sæ inn en plass i minne dær han ikje høre heime. (sjå manj kill)
- deit Førtæl ka daton å klåkka e. Spesielt vekti å vette vess du ska på deit. (sjå manj date)
- kar Læs injhålle i påstkassa. Den heite vel kannsje kar (mail på ængelsk betyr ein kar) fordi det e vanligvis gubben i huse såm hente postn å bær ut søppla. (sjå manj mail)
- hade Logg ut a systeme, eller me anjer or, du pakk sammen å drar vækk. (sjå manj exit)
- Når en kommando skrives inn vil sjelle først sjekke om det e en injebygd kommando. Vess ikje vil sjelle se om den ligg i ei a mappan definert i PATH variabeln (sjå environ(7)). Førresn, en såkalt *variabel* e bærre et finare søring uttrøkk før titel (såm jo e et fise fint uttrøkk i utgangspunkte!). Før eksempel, losn her i bøgda heite Ole, men bort i møsjvikbåtn e det han Petter såm e los. Så datafolk her i bøgda kanj da skrive variabeln *los=ole*, meins møsjvikværingan vil skrive *los=petter*. Så vess du bruke variabeln *\$los* vil ressaltate bli rekti uansett kem såm måtte være los i bøgda du e i. Mein te bakte te det vi snakka om, vess sjelle ikje finn kommandoen skriv den ut en feilbesje. Men vess han finn han så vil han sjør han å vidresenje argumentan man skreiv ætter kommandoen.
- Di injebygde kommandoan har ikje ei eia bruksanvisning, så du må nok læs manjfolk sia te sjelle før å få infærmasjon om kosjn di brukes. Kommandoan såm hæks (which(1)) å fyr (type(1)) kanj brukes før å finn ut ka såm kjøres.

sjå åså

jøss (csh(1)), kæsj (ksh(1)), bæsj (bash(1)), kae (whatis(1)), kore (whereis(1)) å hæks (which(1))

ARKIALÅGI

Dennan bruksanvisninga blei først skreve a han Dan-Simon Myrland <dansimon@radiotub.org> (såm har gått heile sæks måna på Elvemo vidregående skole!) før Slækver 14.2